ZICHT OP JEUGD

Rapport fase 1

24 augustus 2026

OZJ
VOOR JEUGD & GEZIN

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 3

2. AANLEIDING 3

3. DOELSTELLING 4

4. ONDERZOEKSOPZET EN WERKWIJZE 4

4.1 OPDRACHT EN AFBAKENING 4
4.2 DEFINITIES 5
4.3 DATAVERZAMELING EN PROCES 6
4.4 BEPERKINGEN VAN DE NULMETING 7

5. RESULTATEN NULMETING 8

5.1 RESPONS 8
5.2 OVERZICHT AANTALLEN PER REGIO (GEANONIMISEERD) 8
5.3 LANDELIJK BEELD 10

6. BEVINDINGEN UIT DE UITVRAAG 10

6.1 UITVOERINGSVRAAGSTUKKEN 10
6.2 EERSTE SIGNALEN UIT DE REGIO'S 11

7. CONCLUSIE 12

8. VERVOLG 12

1. INLEIDING

Binnen de jeugdhulp bestaat al langere tijd zorg over jeugdigen met complexe en meervoudige problematiek waarvoor onvoldoende passend hulpaanbod beschikbaar is. Voor deze groep jeugdigen blijkt het in de praktijk regelmatig moeilijk om tijdig geschikte jeugdhulp en passende behandeling te organiseren. Hierdoor worden soms oplossingen ingezet die niet volledig aansluiten bij de ondersteuningsbehoefte van de jeugdige, zoals één-op-één plaatsingen of plaatsingen buiten de eigen regio bij niet-gecontracteerde aanbieders.

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben daarom jeugdregio's gevraagd om meer inzicht te verkrijgen in de omvang van deze doelgroep. De eerste stap hierin is het uitvoeren van een nulmeting (fase 1). In de tweede fase vormen deze aantallen en de hernieuwde gegevens de basis voor verdere analyse van de ondersteuningsbehoefte van deze jeugdigen. In de derde fase zal ingezet worden op het voorkomen van nieuwe plaatsingen in een één of één setting of op buitencontractuele en buitenregionaal, en de ontwikkeling van een beter passend en dekkend zorglandschap.

Dit rapport beschrijft de resultaten van fase 1: de nulmeting binnen de 41 jeugdzorgregio's[1]. De uitkomsten van deze nulmeting zijn een eerste inschatting naar aanleiding van een brede definitie gesteld door de opdrachtgevers.

2. AANLEIDING

Jeugdigen met complexe problematiek hebben vaak te maken met een combinatie van psychiatrische problematiek, gedragsproblemen, trauma, veiligheidsvraagstukken en een geschiedenis van meerdere hulpverleningstrajecten. Voor een deel van deze jeugdigen is het bestaande aanbod onvoldoende passend of beschikbaar. Hierdoor zijn gemeenten en aanbieders soms genoodzaakt om uit te wijken naar één-op-één plaatsingen of naar aanbieders buiten de regio die niet zijn gecontracteerd.

Hoewel dergelijke plaatsingen in sommige situaties passend kunnen zijn, brengen zij ook risico's met zich mee. Door de fysieke afstand tot de regio en de afwijkende contractvormen kan er minder

[1] Zoals beschreven in de Jeugdwet, onder artikel 2.2.2, zie link: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2025-357.html

zicht zijn op de kwaliteit van de hulpverlening, de veiligheid van de jeugdige en de mogelijkheden om toe te werken naar een duurzame oplossing dichter bij huis.

Om deze ontwikkelingen beter te begrijpen en passende maatregelen te kunnen nemen, is landelijk afgesproken dat alle jeugdregio's een inventarisatie uitvoeren naar:

- Het aantal jeugdigen dat op peildatum 1 mei 2026 verblijft in een één-op-één plaatsing en/of;
- een buitencontractuele plaatsing buiten de eigen regio op basis van gestelde definities van één op één en buitencontractueel en buitenregionaal, opgesteld door de opdrachtgevers.

3. DOELSTELLING

Het doel van deze nulmeting is:

- Inzicht verkrijgen in het aantal jeugdigen dat verblijft in een één-op-één plaatsing.
- Inzicht verkrijgen in het aantal jeugdigen dat verblijft in een buitencontractuele plaatsing buiten de regio.

Na fase 1 is het doel van het vervolg (fase 2):

- Een basis creëren voor verdere analyse van de ondersteuningsbehoefte van deze jeugdigen.
- Input leveren voor regionale en landelijke ontwikkelingen gericht op het realiseren van passende zorg en het voorkomen van onwenselijke plaatsingen.

4. ONDERZOEKSOPZET EN WERKWIJZE

4.1 Opdracht en afbakening

Deze nulmeting richt zich op het in beeld brengen van het aantal jeugdigen die op de peildatum 1 mei 2026 verbleven in:

- Een één-op-één plaatsing en/of
- Een buitencontractuele plaatsing buiten de eigen regio.

De uitvraag is gedaan bij alle 41 jeugdzorgregio's[2]. De resultaten hebben betrekking op de omvang van deze doelgroep en bieden een eerste landelijk beeld van het voorkomen van deze plaatsingsvormen.

De nulmeting beperkt zich tot het vaststellen van aantallen. Aspecten zoals de duur van plaatsingen, de kosten, kenmerken van jeugdigen en de redenen voor plaatsing vallen buiten de scope van deze eerste meting en worden in een vervolgfase nader onderzocht.

4.2 Definities

Voor deze nulmeting zijn de definities uit de uitvraag '*Zicht krijgen op jeugdigen met complexe problematiek in één-op-één-plaatsingen en buitencontractuele plaatsingen buiten de eigen regio*' vanuit VWS en VNG gehanteerd, namelijk:

Één-op-één plaatsingen

Gemeenten zijn gevraagd om zicht te krijgen op jeugdigen:

- Voor wie het merendeel van de dag exclusief één of meerdere begeleiders aanwezig zijn. Zij verblijven in een één-op-één setting. Dit kan op verschillende plekken:
    - Een afzonderlijke locatie, zoals een vakantiehuisje of appartement: het kind of de jongere woont alleen en ontvangt één-op-één begeleiding. Vaak zijn er weinig of geen activiteiten met andere kinderen of jeugdigen.
    - Een woning, afdeling of aparte ruimte in het gebouw of op het terrein van een instelling: het kind of de jongere woont alleen en ontvangt één-op-één begeleiding. In meer of mindere mate kan het kind of de jongere deelnemen aan activiteiten met andere kinderen en jeugdigen uit de instelling.
    - Een (kleinschalige) groep: het kind of de jongere ontvangt het merendeel van de dag één-op-één begeleiding, maar woont wel samen met één of meerdere kinderen of jeugdigen in een huis of groep.
- Hier langer dan één week verblijven.

NB: Het maakt daarbij niet uit of deze 1-op-1 plaatsing binnen of buiten de eigen jeugdregio plaatsvindt.

[2] De uitvraag, zie link: https://www.voordejeugdenhetgezin.nl/documenten/2026/06/11/uitvraag-zicht-krijgen-op-jeugdigen-met-complexe-problematiek-in-een-op-een-plaatsingen-en-buitencontractuele-plaatsingen-buiten-de-eigen-regio. De resultaten zijn in korte tijd tot stand gekomen, de regio's hadden beperkte tijd voor het aanleveren van de gegevens.

Buitencontractuele plaatsingen buiten de eigen regio

Gemeenten zijn gevraagd om zicht te krijgen op jeugdigen:

- Die residentieel geplaatst zijn bij een jeugdhulpaanbieder die oorspronkelijk niet door de gemeente is gecontracteerd. Het kan hierbij ook bijvoorbeeld gaan om onderaannemerschap (waarbij bijvoorbeeld een regionaal gecontracteerde aanbieder de jongere bij een niet door de jeugdregio gecontracteerde aanbieder plaatst).
- Deze residentiële plaatsing is buiten de eigen jeugdregio. Dit kan ook gaan om jeugdigen die in het buitenland zijn geplaatst.

4.3 Dataverzameling en proces

De gegevens voor deze nulmeting zijn verzameld door middel van een uitvraag onder de 41 jeugdzorgregio's. De regio's zijn gevraagd om inzichtelijk te maken hoeveel jeugdigen verbleven in een één-op-één plaatsing en hoeveel jeugdigen buitencontractueel buiten de eigen regio waren geplaatst.

De uitvraag is op 1 juni 2026 uitgezet onder alle 41 jeugdzorgregio's. Op 4 juni 2026 heeft het Ondersteuningsteam Zorg voor Jeugd (OZJ) een aanvullende informatiebrief verstuurd waarin regio's zijn geïnformeerd over de ondersteuning die gedurende de uitvraag beschikbaar was. Hierbij is aangegeven dat regio's met vragen over de uitvraag, de definities of de gegevensverzameling contact konden opnemen voor nadere toelichting en ondersteuning.

Om regio's actief te ondersteunen bij de uitvoering van de uitvraag, is in dezelfde periode gestart met een telefonische belronde langs alle 41 jeugdzorgregio's. Tijdens deze gesprekken is nagegaan of de uitvraag voldoende duidelijk was, welke knelpunten regio's ervaarden en op welke wijze aanvullende ondersteuning kon worden geboden. De vragen die door regio’s werden gesteld gingen met name over de aanscherping van de definities.

Gedurende de uitvoeringsperiode zijn vanuit regio's diverse vragen gesteld over de interpretatie van definities, de afbakening van de doelgroep en de wijze waarop de gevraagde gegevens verzameld konden worden. Om veelgestelde vragen centraal te beantwoorden en uniformiteit in de uitvoering te bevorderen, is een vraag- en antwoorddocument (Q&A) opgesteld en beschikbaar gesteld via de website van het Platform Sociaal Domein (PSD)[3]. Dit document is gedurende de looptijd van de uitvraag aangevuld op basis van nieuwe vragen en signalen vanuit de regio's.

[3] Q&A uitvraag zicht op jeugdigen in 1-op-1 plaatsingen en buitencontractuele plaatsingen buiten de regio, zie link: https://platform-sociaaldomein.nl/kennisbank/qanda-uitvraag-zicht-op-jeugdigen-in-1-op-1-plaatsingen-en-buitencontractuele-pla

Daarnaast heeft OZJ gedurende de uitvraagperiode een groot aantal vragen telefonisch en per e-mail beantwoord. Waar nodig en mogelijk is maatwerkondersteuning geboden aan regio's bij de interpretatie van definities, het verzamelen van gegevens en het oplossen van organisatorische of technische vraagstukken. De verzamelde gegevens zijn op geaggregeerd niveau aangeleverd en verwerkt ten behoeve van een landelijk overzicht.

4.4 Beperkingen van de nulmeting

Bij de uitvoering van de nulmeting is rekening gehouden met een aantal beperkingen. In de eerste plaats zijn de gevraagde gegevens niet in alle regio's direct beschikbaar in bestaande registratiesystemen. Het verzamelen van de gegevens vereiste daarom in sommige gevallen aanvullende uitvragen bij gemeenten, aanbieders of samenwerkingspartners. Daarnaast kunnen verschillen bestaan in de wijze waarop regio's registreren en in de interpretatie van de gehanteerde definities. Hierdoor kunnen verschillen optreden in de volledigheid en vergelijkbaarheid van de aangeleverde gegevens.

Tijdens de uitvraag is gebleken dat de gevraagde informatie niet in bestaande systemen wordt geregistreerd. Zo registreren meerdere regio's wel de aanbieder, het product en de looptijd van een beschikking, maar niet de feitelijke verblijfssetting, de mate van individuele begeleiding of de contractuele relatie tussen regio en aanbieder[4]. Ook bleek dat sommige regio's voor het verzamelen van de gegevens afhankelijk waren van informatie van jeugdhulpaanbieders. Hierdoor kan sprake zijn van verschillen in de beschikbaarheid, actualiteit en volledigheid van de aangeleverde informatie.

Het is niet uit te sluiten dat regio's, ondanks de beschikbare ondersteuning en toelichting, verschillende afwegingen hebben gemaakt bij het toepassen van de definities op specifieke situaties. Hierdoor kan eenzelfde casus in verschillende regio's op een andere wijze zijn beoordeeld.

Ten slotte betreft deze nulmeting een momentopname op peildatum 1 mei 2026. De resultaten geven daarmee uitsluitend inzicht in de situatie op die datum en bieden geen informatie over de duur van plaatsingen, ontwikkelingen in de tijd of de dynamiek binnen de doelgroep.

[4] De i-standaarden schrijven (grotendeels) voor op welke wijze geregistreerd moet worden.

De resultaten van deze nulmeting moeten daarom worden beschouwd als een eerste landelijk beeld van de omvang van de doelgroep. De uitkomsten bieden waardevolle inzichten, maar dienen met de nodige voorzichtigheid te worden geïnterpreteerd.

5. RESULTATEN NULMETING

5.1 Respons

Voor de nulmeting zijn alle 41 jeugdzorgregio's benaderd met het verzoek gegevens aan te leveren over jeugdigen die verblijven in een één-op-één plaatsing en/of een buitencontractuele plaatsing buiten de eigen regio. Vier regio's gaven voorafgaand aan de deadline aan dat zij de gegevens niet tijdig konden aanleveren. Deze regio's gaven aan dat de benodigde informatie niet rechtstreeks beschikbaar was vanuit de bestaande registratiesystemen en dat aanvullende handmatige uitvragen noodzakelijk waren om de gevraagde gegevens te verzamelen.

Op de aanleverdatum van 22 juni 2026 hadden 24 van de 41 jeugdzorgregio's de gevraagde gegevens aangeleverd. De overige regio's hadden op de peildatum van dit rapport nog geen gegevens aangeleverd. Deze regio's hebben op 22 juni 2026 een herinnering ontvangen met het verzoek de gegevens aan te leveren waarbij nogmaals ondersteuning aangeboden is. In de periode tot 20 augustus zijn nog gegevens van 15 andere regio’s aangeleverd.

De respons laat zien dat er bij regio's bereidheid bestaat om inzicht te geven in deze doelgroep, maar ook dat het verzamelen van de gevraagde gegevens in veel gevallen arbeidsintensief is en niet altijd aansluit bij de wijze waarop informatie momenteel wordt geregistreerd.

5.2 Overzicht aantallen per regio (geanonimiseerd)

Nummer regio	Eén op één	Buitencontractueel
1	4	15
2	10	37
3	28	22
4	19	81
5	24	30
6	9	53
7	7	80
8	9	19
9	6	6

10	20	168
11	12	49
12	14	48
13	21	23
14	1	7
15	8	0
16	Geen gegevens aangeleverd	Geen gegevens aangeleverd
17	23	44
18	3	8
19	7	94
20	7	20
21	Geen gegevens aangeleverd	Geen gegevens aangeleverd
22	24	71
23	4	44
24	22	29
25	268	106
26	1	9
27	7	20
28	4	2
29	5	34
30	27	38
31	21	61
32	9	6
33	0	0
34	31	22
35	17	0
36	0	16
37	10	17
38	40	56
39	0	0
40	36	209
41	10	13
Totaal	**768**	**1557**

5.3 Landelijk beeld

Op basis van de aangeleverde gegevens ontstaat een eerste landelijk beeld vanuit 39 van de 41 regio's van jeugdigen die verblijven in een één-op-één plaatsing en/of een buitencontractuele plaatsing buiten de eigen regio. Hoewel de nulmeting primair gericht was op het verzamelen van aantallen, heeft de uitvoering van de uitvraag ook inzichten opgeleverd over de beschikbaarheid, kwaliteit en vergelijkbaarheid van gegevens binnen het jeugdhulpstelsel.

Uit de uitvraag blijkt dat de gevraagde informatie niet in alle regio's direct beschikbaar is binnen bestaande registratiesystemen. Hierdoor waren regio's regelmatig aangewezen op aanvullende analyses, handmatige inventarisaties en afstemming met aanbieders en gemeenten. Dit laat zien dat de registratie van informatie over deze doelgroep niet overal op dezelfde wijze is ingericht.

De resultaten van deze nulmeting bieden daarmee niet alleen een eerste indicatie van de omvang van de doelgroep, maar geven ook inzicht in de mogelijkheden en beperkingen van de huidige informatievoorziening. De uitkomsten moeten daarom worden beschouwd als een eerste landelijk beeld dat ruimte biedt voor verdere verdieping.

6. BEVINDINGEN UIT DE UITVRAAG

Hoewel de nulmeting primair gericht was op het verzamelen van aantallen, zijn tijdens de uitvoering van de uitvraag diverse signalen en aandachtspunten naar voren gekomen. Deze hebben betrekking op de gehanteerde definities, de beschikbaarheid van gegevens, de uitvoerbaarheid van de uitvraag en de interpretatie van de resultaten.

6.1 Uitvoeringsvraagstukken

Een belangrijk aandachtspunt betreft de interpretatie van de gehanteerde definities. Verschillende regio's gaven aan dat begrippen zoals één-op-één plaatsingen en buitencontractuele plaatsingen niet altijd direct aansloten bij de wijze waarop gegevens lokaal worden geregistreerd. Hierdoor ontstonden vragen over de afbakening van de doelgroep en de situaties die wel of niet binnen de uitvraag vielen.

Met name voor specifieke vormen van zorg, zoals pleegzorg, gezinshuizen en landelijke transitiearrangementen (LTA's), was er behoefte aan aanvullende toelichting en verduidelijking. Ook werd aangegeven dat meer concrete criteria (zoals wat er bedoeld wordt met het merendeel

van de dag) kunnen bijdragen aan een meer uniforme gegevensaanlevering en een betere vergelijkbaarheid van uitkomsten.

Daarnaast bleek dat de benodigde informatie niet altijd rechtstreeks beschikbaar was binnen bestaande registratiesystemen. In veel gevallen moesten regio's aanvullende uitvragen doen bij gemeenten, aanbieders of andere betrokken partijen. Hierdoor kostte het verzamelen van de gegevens veel tijd.

De uitvoering van deze meting benadrukt het belang van voldoende voorbereidingstijd bij uitvragen. Heldere communicatie over definities is van groot belang voor een consistente uitvoering waardoor gegevens vergeleken kunnen worden. Daarnaast is aandacht gevraagd voor afstemming met andere landelijke onderzoeken en gegevensuitvragen, zodat de administratieve belasting voor regio's zoveel mogelijk beperkt blijft en informatie efficiënter kan worden verzameld.

6.2 Eerste signalen uit de regio's

Uit de reacties van regio's komt naar voren dat de kwaliteit en beschikbaarheid van gegevens sterk afhankelijk zijn van de wijze waarop informatie lokaal wordt geregistreerd. Regio's en gemeenten maken gebruik van verschillende registratiesystemen en registreren gegevens niet altijd op een uniforme manier. Hierdoor kunnen verschillen ontstaan in de wijze waarop cijfers tot stand komen. Wanneer gegevens niet rechtstreeks beschikbaar waren, hebben regio's soms gebruik moeten maken van aanvullende analyses of inschattingen om de gevraagde informatie te kunnen leveren. Daarbij hebben sommige regio's aangegeven dat aannames of interpretaties noodzakelijk waren om tot een aanlevering te komen. Het expliciet vastleggen van dergelijke aannames kan bijdragen aan een betere duiding van de resultaten en meer transparantie over de totstandkoming van de cijfers.

Daarnaast werd door verschillende regio's aangegeven dat niet alle gevraagde informatie administratief eenvoudig beschikbaar is. Dit vraagt regelmatig om aanvullende analyse en afstemming met betrokken partijen voordat betrouwbare gegevens kunnen worden aangeleverd. Verder geven regio's aan dat meer uniformiteit in definities en registratie kan bijdragen aan een betere vergelijkbaarheid van gegevens tussen regio's. Ook werd het belang benadrukt van transparantie over de wijze waarop cijfers tot stand zijn gekomen en welke aannames daarbij eventueel zijn toegepast.

7. CONCLUSIE

Met deze nulmeting is een belangrijke eerste stap gezet in het verkrijgen van inzicht in jeugdigen die verblijven in een één-op-één plaatsing of een buitencontractuele plaatsing buiten de eigen regio. Naast de verzamelde aantallen heeft de uitvraag waardevolle inzichten opgeleverd over de wijze waarop dergelijke informatie momenteel wordt geregistreerd en verzameld. Daarbij is gebleken dat de benodigde gegevens niet altijd direct beschikbaar zijn en dat verschillen bestaan in registratie, definities en interpretaties. Hierdoor moeten de resultaten worden beschouwd als een eerste voorzichtige indicatie van de omvang van de doelgroep.

De uitvoering van de nulmeting laat zien dat verdere standaardisering van definities, registratie en gegevensverzameling noodzakelijk is om toekomstige monitoring te versterken. Ook blijkt dat voldoende voorbereidingstijd, duidelijke afbakening van begrippen, transparantie over gehanteerde aannames en vroegtijdige betrokkenheid van regio's belangrijke voorwaarden zijn voor een succesvolle uitvoering van landelijke uitvragen.

De ervaringen uit deze nulmeting vormen daarmee niet alleen een basis voor verdere analyse van de doelgroep, maar bieden ook belangrijke aanknopingspunten voor het verbeteren van toekomstige gegevensverzameling en monitoring.

8. VERVOLG

De contacten met de regio's en het ontvangen van aantallen van het merendeel van de regio's binnen een kort tijdsbestek van 22 dagen laat een hoge mate van betrokkenheid van regio's zien.

De nulmeting vormt de eerste fase van een breder traject gericht op het verbeteren van het inzicht in jeugdigen met complexe ondersteuningsbehoeften en de plaatsingen die voor deze doelgroep worden ingezet. In een vervolgfase wordt nader onderzocht welke aanvullende informatie nodig is om de doelgroep beter in beeld te brengen. Hierbij wordt gekeken naar het aantal jeugdigen, de gemiddelde kosten, de gemiddelde duur en de reden voor de plaatsing.

Daarnaast biedt de nulmeting aanknopingspunten voor verdere verbetering van definities, registratie en gegevensuitwisseling. Een scherpere afbakening van begrippen, meer uniformiteit in registratie en duidelijke afspraken over gegevensaanlevering kunnen bijdragen aan een betere vergelijkbaarheid van toekomstige resultaten.

De inzichten uit deze nulmeting en het vervolgonderzoek moeten bijdragen aan een beter begrip van de doelgroep, aan beter vergelijkbare gegevens en aan de verdere ontwikkeling van een passend en dekkend zorglandschap voor jeugdigen met complexe problematiek.